

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ

Αγαπητοί αναγνώστες,

Το τελευταίο τεύχος (αρ. 120) του 2015 φιλοξενεί τρία διαφορετικά θέματα, τα οποία αναφέρονται σε σημαντικές πλευρές του έργου των επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας, και ειδικότερα των κοινωνικών λειτουργών που ασχολούνται με την εργασία με την κοινότητα και την κοινωνική αλλαγή.

Η διακίνηση και εμπορία ανθρώπων είναι ένα μείζον κοινωνικό θέμα όλων των εποχών, αλλά με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στους καιρούς μας, του οποίου η πολιτική διαχείριση και αντιμετώπιση απαιτούν "την εφαρμογή προσανατολισμένων σε έργα οργανωτικών διαρθρώσεων και στρατηγικών διαδικασιών". Τη θέση αυτή υποστηρίζει ομάδα συγγραφέων, με επικεφαλής τη διαχειρίστρια έργων Ευθυμία Πάπα. Η ομάδα διερεύνησε τις απόψεις 218 ατόμων εργαζομένων σε υπηρεσίες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το πρόβλημα του "trafficking", σε όλη τη χώρα. Οι συγγραφείς παρουσιάζουν στο άρθρο τους τις διαστάσεις του προβλήματος διεθνώς, αλλά κυρίως στην Ελλάδα, καθώς και τα αίτια και τις συνέπειές του στα πλαίσια της γεωγραφικής θέσης της χώρας μας και σε συνάρτηση με τα τρέχοντα γεωπολιτικά γεγονότα της περιοχής. Επίσης, παραθέτουν τις μέχρι σήμερα πολιτικές διαχείρισης, δράσεις και προγράμματα κρατικών, εθελοντικών και άλλων φορέων για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Στις καταληκτικές τους προτάσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μέτρα διακρατικής συνεργασίας και κυρίως την ανάπτυξη "ενός συνεχούς, προσανατολισμένου σε έργα, στρατηγικού σχεδίου, το οποίο θα εφαρμόζεται, θα ενημερώνεται και θα προσαρμόζεται στα δεδομένα της χώρας, σύμφωνα με τις μεταβολές και τις εξελίξεις" στον τομέα της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων.

Ο εθελοντισμός, ως εκδήλωση προσφοράς και βοήθειας, είναι μία ατομική ή συλλογική συμπεριφορά με πανανθρώπινες ρίζες, ανεξαρτήτως των μορφών και των επιδιώξεών του σε διάφορες ιστορικές περιόδους. Στην εποχή μας, ο εθελοντισμός έχει αναπτυχθεί και καλλιεργηθεί στα πλαίσια προσφοράς έργου σε οργανώσεις υγείας και πρόνοιας, ιδιαίτερα σε δομές κλειστής φροντίδας, σε μαζικές διοργανώσεις (αθλητικές, πολιτισμικές, φιλανθρωπικές κ.α.), σε κοινωνικά κινήματα εναντίον της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού, των πάσης φύσεως διακρίσεων. Οι ανά τον κόσμο εθελοντικές οργανώσεις έχουν δραστηριοποιηθεί σε περιόδους οικονομικής κρίσης και καταστροφών - φυσικών, πολεμικών, περιβαλλοντικών - και πάντα υπέρ της προστασίας της ανθρώπινης και άλλης

ζωής, του περιβάλλοντος και του πλανήτη. Η σπουδαία αυτή προσφορά του εθελοντισμού μερικές φορές έρχεται σε σύγκρουση με τους επαγγελματίες του εκάστοτε χώρου. Ακριβώς, τη σχέση μεταξύ εθελοντών και κοινωνικών λειτουργών σε ψυχιατρικές δομές εξετάζουν στο άρθρο τους ο κοινωνικός λειτουργός και ψυχολόγος Γεώργιος Κουντουράς και η αναπληρώτρια καθηγήτρια Κοινωνικής Εργασίας Αγάπη Κανδυλάκη. Η ποιοτική, στη βάση της θεμελιωμένης θεωρίας, μελέτη τους διερευνά τις απόψεις, που παρατίθενται και αυτολεξεί, 25 κοινωνικών λειτουργών. Σύγχυση ρόλων, ανταγωνισμοί, κατάχρηση εξουσίας, αντιφατικές απαιτήσεις, καθώς και τα κίνητρα μερικές φορές των εθελοντών αναφέρονται ως προβλήματα από τους κοινωνικούς λειτουργούς, χωρίς να παραγνωρίζεται η σημαντική συμβολή των εθελοντών στο έργο των επαγγελματιών, σε εποχή μάλιστα σοβαρής υποστελέχωσης των ψυχιατρικών δομών. Οι συγγραφείς επισημαίνουν, αφενός, την ανάγκη οριοθέτησης ρόλων και εφαρμογής κανόνων στο εθελοντικό έργο και, αφετέρου, την απαραίτητη προετοιμασία των κοινωνικών λειτουργών για τη συνεργασία με τους εθελοντές και την ενδεχόμενη άσκηση εποπτικού ρόλου.

Το "κοινωνικό κεφάλαιο" - δηλαδή μία σειρά παραγόντων που διαμορφώνουν τις αλληλεπιδράσεις του ατόμου με το περιβάλλον του, όπως η οικογένεια, το σχολείο, η γειτονιά, η κοινότητα, οι φίλοι και συνομήληκοι, τα κοινωνικά δίκτυα, τα αισθήματα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, η ανοχή στη διαφορετικότητα κ.α., - έχει συνδεθεί και μελετηθεί ως ένας από τους προσδιοριστές υγείας, ειδικότερα στους έφηβους. Την επίδραση του κοινωνικού κεφαλαίου στις συμπεριφορές κινδύνου υγείας 658 μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Ηρακλείου Κρήτης μελέτησε η καθηγήτρια εφαρμογών Κλειώ Κούτρα. Εξετάζοντας πέντε (5) παράγοντες κοινωνικού κεφαλαίου σε σχέση με το κάπνισμα, τη χρήση αλκοόλ και άλλων ουσιών, καθώς και τη χρήση προφυλακτικού από τους έφηβους, η συγγραφέας συνοψίζει τα ευρήματά της, σύμφωνα με τα οποία, μεταξύ άλλων, οι παράγοντες "συμμετοχή στην κοινότητα" και "φίλοι και συνομήληκοι" σχετίζονται θετικά με τις επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας των μαθητών του δείγματος, ενώ το άθροισμα και των πέντε παραγόντων του κοινωνικού κεφαλαίου στην εν λόγω έρευνα φαίνεται να λειτουργεί προστατευτικά στις συμπεριφορές κινδύνου των εφήβων. Το άρθρο καταλήγει με πρόταση για ενίσχυση της εκπαίδευσης των κοινωνικών λειτουργών στην Κοινωνική Εργασία με την Κοινότητα, ώστε με εύστοχες παρεμβάσεις να συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των τοπικών κοινωνιών.

Η Συντακτική Επιτροπή